

The study emphasizes that mobile applications can serve not only as educational platforms but also as tools for preserving and developing the cultural identity of Ukrainians living abroad. Furthermore, the article offers recommendations for the further development and adaptation of such applications, which can be beneficial for both developers and organizations working with the Ukrainian diaspora.

Thus, the article contributes to the discussion on cultural policy and educational technologies, highlighting the importance of digital solutions in maintaining cultural connections and identity in the context of globalization.

Key words: mobile applications, cultural education, national identity, diaspora, digital solutions.

Надійшла до редакції 31.10.2024 р.

УДК 314.7.045:316.4

ІНКУЛЬТУРАЦІЯ ТА АДАПТАЦІЯ УКРАЇНЦІВ В ЄВРОПІ ПІСЛЯ ПОВНОМАСШТАБНОГО РОСІЙСЬКОГО ВТОРГНЕННЯ : ОСНОВНІ ТЕНДЕНЦІЇ ТА ВИКЛИКИ

Олексій Коржов – кандидат культурології,
докторант, Київський національний
університет культури і мистецтв, м. Київ, Україна
<https://orcid.org/0009-0007-9531-1504>
<https://doi.org/10.35619/ucpmk.vi49.891>
okorzhov.ua@gmail.com

Виявлено основні тенденції та виклики, пов'язані з адаптацією та інкультурацією українських громадян у статусі біженців в Європі після повномасштабного російського вторгнення; з'ясовано, що після подій 24 лютого в ЄС створена певна нормативна база, яка впродовж багатьох місяців забезпечила правову базу для перебування тимчасово переміщених осіб з України в ЄС, а також відповідну основу для адаптації та інкультурації. Унікальність становища українських мігрантів полягає в тому, що багато з них де-юре інтегровані в багатьох європейських країнах у перші тижні та місяці війни, а фактична адаптація цих людей відбулася після отримання ними права на тимчасове перебування. Встановлено, що більшість даних про проблеми тимчасово переміщених осіб з України опубліковано в різних міжнародних звітах, соціологічних дослідженнях та журналістських матеріалах. Слід зазначити, що повноцінний соціологічний аналіз середовища мігрантів з України зараз є складним. Дослідження виявило якісні характеристики переселенців у компактних поселеннях як нової групи, яка взаємодіє з різними місцевими органами влади та громадянським суспільством в країнах ЄС для встановлення комунікації з метою успішної інкультурації. Є докази, що війна російської федерації проти України мобілізувала на підтримку України чималу кількість українців, які проживають за межами своєї країни. До них поступово приєдналися деякі мігранти, які інтегрувалися у відповідні українські громади в різних країнах ЄС. Багато з цих громад створили власні громадські організації, фонди, спілки, асоціації взаємодопомоги та підтримки України та українців.

Ключові слова: інкультурація, адаптація, українські мігранти, російське вторгнення, ЄС, урядова підтримка, трудовий потенціал.

Постановка проблеми. Події, що почалися з лютневої агресії російської федерації проти України, змусили по-іншому поглянути на питання міграції в ЄС. Масштаби потоку мігрантів з України до ЄС величезні. Європейський Союз прийняв українських біженців, дозволивши їм без віз в'їжджати до 27 країн-членів і жити та працювати там до трьох років. Із 24 лютого 2022 р. по січень 2023 р. Управління Верховного комісара ООН у справах біженців (Office of the United Nations High Commissioner for Refugees, UNHCR) зареєструвало щонайменше 5 мільйонів біженців з України в європейських країнах і очікувало ще 2 мільйони біженців до березня 2023 р. Станом на 31 січня 2023 р. UNHCR зареєструвало вже 8 046 560 біженців з України по всій Європі. Це майже 19% населення України (за даними Євростату за 2021 р.). 4 823 326 біженців зареєстровано для тимчасового захисту в Європі [19].

Із геополітичної точки зору війна рф проти України та протистояння рф із Заходом мають усі ознаки тривалої міжнародної кризи. Дослідники зазначають: «Масовий відтік українських біженців не випадковий – це частина плану Путіна з дестабілізації Європи» [11]. У цьому контексті важливим є дослідження проблем адаптації та інкультурації великої кількості українців, які прибули до ЄС і можуть залишитися там надовго через затяжну війну. Потрібні знайти відповіді на багато питань, пов'язаних з інтеграцією мігрантів до ЄС. Вчені з Інституту Клінгендала, які відстежують конфлікти та міграційні потоки в Європі після російського вторгнення 24 лютого, закликають як політиків до рішучіших дій [12], так і суспільства на європейському та національному рівнях краще готуватися до довгострокового захисту та соціальної інтеграції мільйонів українських біженців на континенті, а не до тимчасового кризового розміщення.

Аналіз останніх досліджень. Тема адаптації та інкультурації українських мігрантів, яких істотно побільшало у зв'язку з повномасштабним вторгненням росії, активно досліджується українськими та зарубіжними вченими. Окрім постійного оновлення та перегляду статистики чимало вчених і аналітиків

зосереджуються на виявленні нових якісних аспектів та особливостей інтеграційних процесів українських мігрантів, характерних для соціальної ситуації в Європейському Союзі, що склалася після агресії російської федерації. Особливу увагу приділено новим складовим соціальних відносин, накопиченню знань, що дасть змогу реагувати на нові конфліктні фактори, розвивати інклюзивність і толерантність відповідно до якісних особливостей біженців, які прибувають до країн ЄС внаслідок війни. Також здійснюється системний аналіз інституційно-правової бази адаптації та інкультурації українських біженців в ЄС, що базується на узагальненні наявних офіційних документів, опублікованих аналітичних матеріалів та інших видів публічної інформації щодо політики європейських країн у сфері міграції та діяльності окремих громад (організацій) українців у ЄС. Дослідження моделей поведінки переселенців та біженців базується на методах спостереження та узагальненні кейсів в різних країнах. У цьому ключі варто відзначити роботи та огляди таких авторів як Л. Брумат А. Бузаров, Л. Восілюте, Ю. Каплан, С. Каррера, Є. Луценко, В. Потапенко, І. Процик, Л. Філіпчук, М. Інелі-Цігер та ін.

Основною метою статті є аналіз основних тенденцій та викликів, пов'язаних з інкультурацією та адаптацією українських громадян у Європі після повномасштабного російського вторгнення.

Виклад основного матеріалу. Зарубіжні вчені так коментують ситуацію, що склалася: «Хід конфлікту. Шанси на швидке припинення вогню чи завершення є невеликими, а тупикова ситуація більш ймовірна. Подальша міграція. Більше біженців, ймовірно, переїдуть із сусідніх країн, таких як Польща, Словаччина, Угорщина та Румунія, адже конфлікт триває, а економічні перспективи погіршуються в цих країнах першого прибуття. Кожен четвертий українець хотів мігрувати до війни, особливо тому, що тривалість перебування зростає, можливості возз'єднання сім'ї за кордоном будуть мати вирішальне значення» [12]. Обговорення міграційної політики ЄС вказує на те, що хоча мігранти пов'язані з чистими збитками в короткостроковій перспективі, разом із тим, вони є платниками податків у довгостроковій перспективі. Деякі асимілюються та оселяються в ЄС, допомагаючи вирішити проблему нестачі робочої сили та демографічну кризу [21].

Загалом після 24 лютого 2022 р. масштаби, характер і наслідки міграції для України та ЄС загалом суттєво змінилися. Друга агресія російської федерації проти України призвела до колосальних демографічних змін всередині України та великої хвилі мігрантів до країн ЄС. У перші місяці війни дослідникам міграцій у всьому світі було важко комплексно відстежити всю динаміку виїзду людей з України та їхню подальшу діяльність. Масштаби та характер впливу на країни ЄС нової хвилі біженців, соціокультурні характеристики яких відрізняються від африканських та близькосхідних біженців, ще не встигли повною мірою проявитися та стати актуальним предметом системних студій. дослідження.

Необхідно поміркувати над поточними результатами та організаційними, політичними і правовими рішеннями, прийнятими країнами ЄС, щоб оперативно їх корегувати з метою оптимізації. З цього приводу дослідники зазначають: «Дуже важко слідкувати за пересування наших мігрантів після перетину кордону, оскільки країни, що межують з Україною, часто є транзитними для переміщення мігрантів до інших країн ЄС. Усі країни використовують різні методи вивчення та реєстрації мігрантів, подають різні дані про міграцію, що перешкоджає представленню зважених міграційних показників наших мігрантів та їхнього перебування в країні тощо» [3]. Як зазначає дослідник міграції І. Малик, «міжнародні організації та різноманітні громадські організації й структури, що займаються аналізом міграційних процесів у світі, не прогнозували «українську міграційну кризу» у 2022 р., не оцінювали належним чином пов'язані з нею гіпотетичні ризики [6]. Після початку агресії російської федерації проти України проблема вимушеної міграції з України широко обговорюється в Україні на різних рівнях. Зокрема, вирішуються питання адаптації та інтеграції українців за кордоном та збереження зв'язків з ними в умовах можливої затяжної війни. Наприклад, у дослідженні Українського національного інституту стратегічних досліджень (НІСД) зазначається: «Затяжний характер війни, руйнація економічної структури України та важкий період соціально-економічного відновлення держави підвищують ризик того, що значна частина мігрантів не повернеться додому. Водночас кількість молоді зменшується, що загрожує підризом якості демографічного потенціалу країни в середньостроковій та довгостроковій перспективі; інтенсивність і вектор цього процесу залежатимуть від багатьох факторів: розширення чи зменшення масштабів бойових дій на окупованих територіях; прямий обстріл населених пунктів російськими військами; поява кризових явищ техногенного чи природного характеру; рівень соціально-економічного відновлення звільнених територій; зміни ринку праці та структури економіки різних регіонів України тощо» [2].

Як підкреслює низка українських дослідників, «ситуація з імміграцією в Україні є складною, і її важко однозначно оцінити. Немає сумніву, що така кількість переміщених осіб або міжнародних мігрантів призведе до справжнього колапсу зараз і після війни» [7]. Очевидно, що певна частина (можливо, більшість) українських мігрантів, що поїхали до ЄС, можуть залишитися там на довго. Це визнають і європейські дослідники, які почали переосмислювати міграційні процеси в ЄС з

урахуванням нових реалій. Крім того, серед європейських дослідників є великий інтерес до цього питання. Зрештою, унікальною та безпрецедентною була не лише кількість людей, які намагалися покинути Україну в перші тижні війни, але й масштаб виклику, з яким зіткнувся ЄС.

Як наслідок, дебати та дискусії щодо модернізації існуючої системи надання притулку для мігрантів почалися з новою силою в ЄС: «Відповідь ЄС на війну в Україні та біженців, які втікають із країни, вказує на необхідність переосмислення концепції “солідарності” ЄС для боротьби з расизмом і дискримінацією, які незмінно характеризують будь-які дебати в ЄС щодо міграційної політики та питань надання притулку» [8].

А. Вольфгардт зазначив у своїй доповіді, що: «Активізація Директиви про тимчасовий захист ініціювала процес між державами-членами ЄС та інтеграцію людей, які покинули Україну. Цей процес все ще триває, динамічний і постійно реалігується урядами в таких сферах як національна політика, освіта, житло, працевлаштування, соціальне забезпечення та охорона здоров'я... Таким чином, уряди держав-членів повинні розглядати поточну кризу як можливість створити більш комплексні системи інтеграції біженців, засновані на врахуванні всіх аспектів інтеграції та надання життєво важливої підтримки для всіх груп із необхідною інфраструктурою» [20].

Наприклад, деякі дослідники, порівнюючи це з ситуацією на кордоні ЄС щодо прибуття біженців із Близького Сходу, зазначали, що «ЄС був набагато гостиннішим до українців, ніж до шукачів притулку з Близького Сходу, Африки та Афганістану», яким категорично відмовляли у в'їзді до Польщі, Італії чи Греції та за їх межі. Часто такі «зустрічі» проводилися за участю прикордонного агентства ЄС «Frontex»... Теплий прийом українських біженців вражає, але не передбачає подібного ставлення до біженців з інших країн. Члени ЄС, зокрема Польща, Угорщина та інші країни, які прийняли українців, продовжують відштовхувати інших бажаючих знайти притулок» [13].

Як зазначається в підсумковому звіті Агентства Європейського Союзу з питань притулку (European Union Asylum Agency, EUAA), «швидке реагування Європи на кризу в Україні та ухвалення рішень про захист стали можливими завдяки правовому тексту у формі Директиви про тимчасовий захист (EUR- Lex 2001), що був готовий і доступний, хоча він ніколи раніше не використовувався» [7]. Це дозволило оперативно відреагувати на хвилю мігрантів з України, оскільки станом на 23 квітня Україну покинули понад 5,1 млн людей, повідомляє Управління Верховного комісара ООН у справах біженців. Найбільше людей залишили Україну в період з 27 лютого по 9 березня. За цей період кордон з Україною перетнули 1 649 088 осіб, щодня залишають країну понад 150 тис. осіб. 6 березня кордон перетнули 210 526 осіб – це найбільше за добу. Починаючи з 17 березня, кількість людей, які виїхали, поступово зменшувалася, що вказує на спад під час першої хвилі [5].

Хоча Європейська комісія вирішила продовжити дію директиви про тимчасовий захист для українців, змушених виїхати до ЄС через війну, принаймні до березня 2024 р. [1], багато проблем із мігрантами залишаються невирішеними. Як слушно зазначили шведські аналітики, нинішня ситуація свідчить, що питання прийому біженців мають переважно політичний характер. Тобто, якщо є чітка політична воля, навіть дуже велика кількість людей може бути прийнята та розміщена без зайвого розчарування та політичних заворушень. І прийняття біженців сприймається як позитивна річ, а не загроза [17]. Як зазначають іспанські експерти: «У короткостроковій перспективі прийом біженців створює проблему координації між громадськими та приватними ініціативами, тоді як у середньостроковій та довгостроковій перспективі проблеми виникають у різних сферах. У першому випадку це пов'язано з інтеграцією новоприбулих (належна реструктуризація системи освіти, доступ до житла та працевлаштування), по-друге, до наявності організаційних, адміністративних та фінансових ресурсів, виділених цим та іншим біженцям, не можна допустити, щоб ця криза монополізувала і без того мізерні можливості, щоб задовольнити потреби тих, хто тікає від конфліктів в інших частинах світу» [10]. Як зазначають європейські експерти, можливі конфлікти на перетині імплементації національного законодавства: «Фундаментальним питанням, яке зачіпає всі проаналізовані країни, хоча по-різну, є пряма сфера дії національного режиму тимчасового захисту. Нарешті, всі проаналізовані країни пропонують тимчасовий захист як своїм громадянам, так і громадянам третіх країн, а ще особам без громадянства, які користуються міжнародним захистом або його еквівалентом» [9].

У контексті надання допомоги переміщеним особам, які тікають від війни, ЄС вивчає різні прикладні теорії інкультурації та адаптації переміщених осіб. Наприклад, виживання та стратегії стійкості для цієї категорії біженців [16]. А також конкретні форми оперативної допомоги, наданої поселенцям у Польщі в перші дні війни [15]. Таким чином, аналізуючи реакцію різних дослідників в Україні та ЄС на хвилю мігрантів з України, спричинену другою агресією російської федерації проти України, можна зробити наступні висновки.

В Україні після подій лютого 2022 р. наукова спільнота здебільшого зосереджена на вивченні наслідків міграції українців за кордон та демографічних проблемах, з якими Україна може зіткнутися

найближчими роками через війну. Дослідження проблем інкультурації та інтеграції українців за кордоном нині ускладнене через динаміку міграційного процесу та відсутність точного статистичного та емпіричного матеріалу. Водночас європейські дослідники, що мають більший доступ до мігрантів з України і дивляться на проблему значно ширше, як у контексті загальноєвропейських проблем, так і на рівні правозастосовчої практики в рамках конкретного національного законодавства країни-члена ЄС. Аналізуючи праці конкретних європейських дослідників, можна загалом виділити три напрями вивчення міграційної кризи: політичне сприйняття міграційної хвилі з України на рівні ЄС, порівняння цієї хвилі з попередніми міграційними хвилями, а також аналіз процесу інтеграції мігрантів з України до ЄС. Наявність політичної волі в усіх європейських країнах показала, що за бажанням інституції Союзу можуть знайти швидкі рішення для прискорених форматів прийому біженців.

За даними структурованого дослідження настроїв (серед громадян України, які подорожували до Європи), проведеного Українським центром Разумкова на закарпатських прикордонних пунктах (20-22 березня), переважну більшість біженців (83%) становили жінки, а 67,4% – респонденти виїжджали за кордон із дітьми чи онуками. Найбільше з південного сходу України (51,5%) та північного сходу, зокрема Харківської області (19%). Жителі міста Києва та Київської області становили 31%, а жителі західних регіонів – лише 4%. Крім того, це структуроване інтерв'ю також показало, що 79,2% біженців хотіли повернутися в Україну після війни, але майже 10% не мали таких намірів і 11% не відповіли на запитання. Тоді, у квітні 2022 р. фахівці Національного інституту стратегічних досліджень України зазначили, що: «Зростає ризик втрати частини населення внаслідок міграції. І ці втрати стосуватимуться переважно за рахунок економічно активних, освічених, молодих громадян. Дуже багато країн, куди виїхали мігранти, зацікавлені у поповненні своїх людських ресурсів і вже створюють умови для консолідації окремих категорій мігрантів на своїй території» [7].

Аналізуючи ситуацію після 10 місяців війни, згідно з новими даними Управління Верховного комісара ООН у справах біженців, станом на 8 листопада 2022 р. було зареєстровано 7 824 440 українських біженців для тимчасового захисту або аналогічних національних схем захисту в Європі. Листопад – 4 699 333. Кількість українських біженців, зареєстрованих для тимчасового захисту в країнах за межами ЄС склала: Туреччина – 145 000 осіб (станом на 19 травня 2022 р.), Велика Британія – 143 100 осіб (станом на 8 листопада 2022 р.), Швейцарія – 68 620 осіб (станом на 08 листопада 2022 р.), Норвегія – 31 798 осіб (станом на 08 листопада 2022 р.). За даними ЗМІ, у США перебувають понад 100 тис. українських біженців (станом на липень 2022 р.) та 32 000 у Канаді (станом на червень 2022 р.) [7].

Із наведених даних видно, що більшість мігрантів – жінки, переважно з південного сходу України. Дані також показують, що країни ЄС є основним регіоном, куди прямують мігранти оселитися назавжди. Динамічним є і настрої переселенців щодо можливого повернення в Україну – через нестабільну ситуацію багато з них перебували у «підвішеному стані» і остаточно не визначилися, що робити далі. У звіті Управління Верховного комісара ООН у справах біженців (літо 2022 р.) стосовно дослідження середньостатистичного мігранта з України на основі кількох фокус-груп у Європі, зазначено наступне: «Більшість респондентів мають високий рівень освіти (77% мають повну технічну, професійно-технічну або університетську освіту), що вказує на потенційний економічний внесок у приймаючі країни, але брак знання місцевих мов і потреб у догляді за дітьми може обмежити такі можливості» [7].

Таким чином, трудові навички українців можуть бути дуже затребувані на європейському ринку, особливо через високий рівень освіти. У цьому контексті Організація економічного співробітництва та розвитку, аналізуючи трудовий потенціал мігрантів з України, зазначила: «Зрештою, загальний вплив на робочу силу в Європі приблизно вдвічі перевищує розмір потоку біженців до ЄС у 2014–2017 рр. Найбільше цей вплив спостерігатиметься в кількох країнах (у відносному вираженні Чехія, Польща та Естонія) і, враховуючи відмінності в профілі мігрантів у 2014–2017 рр. порівняно з сьогоднішнім (більше жінок і високоосвічених мігрантів), найбільш постраждали сегменти ринку праці будуть відрізнятися один від одного – ймовірно, менше некваліфікованої ручної праці та більше професій у сфері послуг» [7]. Для деяких країн ЄС українські мігранти є кваліфікованою робочою силою для певних секторів економіки, особливо сфери послуг. Це зокрема підтверджено дослідженнями, проведеними Норвезькою радою у справах біженців у Польщі.

Наступною важливою особливістю загального потоку мігрантів з України до ЄС є те, що серед них багато неповнолітніх. За даними Генерального директорату з питань міграції та внутрішніх справ Єврокомісії, до початку 2023 р. 737 118 українських дітей будуть інтегровані в шкільні системи ЄС. Ця статистика не містить даних про кількість українських студентів у Великобританії, США, Канаді та інших країнах. За даними Міністерства освіти і науки України, станом на 12 вересня 2022 р. за кордоном перебувало 488 045 дітей шкільного віку. Водночас перший заступник міністра освіти та науки України А. Вітренко на брифінгу 14 жовтня 2022 р. заявив про перебування майже 505 тис.

українських дітей шкільного віку за кордоном. Судячи з усього, понад 500 000 українських дітей вже є частиною системи освіти ЄС.

Ще одним важливим аспектом у вивченні загального профілю вимушеного переселенця з України за кордоном є незнання місцевої мови. У багатьох країнах ЄС експерти звертають увагу на створення необхідних додаткових умов для вивчення громадянами України мови країни перебування. Так, нідерландські експерти зазначають: «Оскільки ситуація може залишатися невизначеною впродовж тривалого періоду часу, структурна урядова підтримка вивчення мов стає дедалі гострішою потребою для кращої інтеграції біженців у приймаюче суспільство з точки зору спілкування, освіти та роботи» [18].

Адаптація поселенців тривала перші місяці після прибуття до приймаючої країни, а узагальнений портрет українських біженців у ЄС у цей період включав такі характеристики: жінка середнього віку з вищою освітою (професійно-технічною або університетською), знання англійської (але незнання місцевої мови), середній дохід; наявність власних дітей, зазвичай двох, у рідкісних випадках одного-трьох; контактують із членами своєї сім'ї (батьком або матір'ю); майже 50% із них шукають можливості отримати безкоштовні послуги та безкоштовне харчування, регулярно звертаються за психологічною допомогою.

Висновки. На відміну від наслідків першої агресії російської федерації проти України у 2014–2015 рр., коли більшість внутрішньо переміщених осіб із Донецької, Луганської областей та Криму переїхали на постійне поселення всередину України, повномасштабне вторгнення у лютому 2022 р. призвело до вимушеної міграції українців за межі України. У результаті країни ЄС зіткнулися з безпрецедентним міграційним викликом, що перевершує масштаби аналогічної кризи, спричиненої війною в Сирії у 2015–2017 рр. Дані свідчать, що в ЄС спровокована міграційна криза, викликана великим потоком мігрантів з України. Давно назріла дискусія в інформаційному, експертному та політичному просторі щодо уніфікації та модернізації національних міграційних систем різних країн-членів ЄС. Водночас кількість зареєстрованих біженців та осіб, які перебувають під тимчасовим захистом, продовжує зростати, що свідчить про можливе остаточне збільшення кількості людей, які залишили Україну через війну. Багато в чому саме політична воля відіграє найважливішу роль у таких безпрецедентних ситуаціях, забезпечуючи основу для подальших кроків. Аналіз показав, що після подій 24 лютого в ЄС створена певна правова база, яка впродовж багатьох місяців забезпечила нормативну основу для перебування тимчасово переміщених осіб з України в ЄС, а також відповідну основу для адаптації та інкультурації.

Унікальність становища мігрантів з України полягає в тому, що багато громадян були де-юре інтегровані в країнах ЄС у перші тижні та місяці війни, а де-факто адаптація та інкультурація цих людей відбулася після отримання ними права тимчасового перебування. Більшість даних про проблеми тимчасово переміщених осіб з України опубліковано в різних міжнародних звітах, соціологічних дослідженнях та журналістських матеріалах. Слід зазначити, що повноцінний соціокультурний аналіз середовища мігрантів наразі є складним. Дослідження виявило якісні характеристики переміщених осіб у компактних поселеннях як нової групи, що взаємодіє з різними місцевими органами влади та громадянським суспільством у країнах ЄС для встановлення комунікації для успішної інкультурації.

Список використаної літератури

1. Луценко Є. Єврокомісія продовжила механізм тимчасового захисту для українців до 2024 року. *Громадське*. 2022, 10 жовт. URL: <https://hromadske.ua/ru/posts/evrokomissiya-prodlila-do-2024-goda-dejstvie-mehanizma-vremennoj-zashity-dlya-ukraince-v/>
2. Потапенко В., Каплан Ю. (Ред.). Соціально-демографічна ситуація в Україні: шляхи подолання наслідків війни. *НІСЦ*. 2022, жовт. URL: <https://niss.gov.ua/news/komentari-ekspertiv/sotsialno-demografichna-sytuatsiya-v-ukrayini-shlyakhy-podolannya>
3. Процик І. С., Михалик М. В. Причини та особливості міграції українців. *Вісник Нац. ун-ту «Львівська політехніка». Менеджмент та підприємництво в Україні: етапи становлення і проблеми розвитку*. 2018. № 899. С. 110–118.
4. Українські біженці війни за кордоном. *НІСЦ*. 2022, 30 квіт. URL: <https://niss.gov.ua/news/komentari-ekspertiv/ukrayinski-bizhentsi-viyny-za-kordonom>
5. Філіпчук Л., Ломоносова Н., Сирбу О., Кабанець Ю. Вимушена міграція та війна в Україні (24 лютого – 24 березня 2022 р.). *Cedos*. 2022, 29 берез. URL: <https://cedos.org.ua/researches/vymushena-migraciya-i-vijna-v-ukrayini-24-lyutogo-24-bereznia-2022>.
6. Buchin M., Dorosh L., Lemko Y. (Eds.). The security architecture of European and Euro-Atlantic spaces. Riga : Baltija Publishing, 2022. 267 p.
7. Buzarov A. Tendencies of adaptation and integration of immigrants from ukraine in the european union after the aggression of the Russian Federation against Ukraine. *Baltic Journal of Economic Studies*. 2023. Vol. 9 (2). P. 73-90.
8. Carrera S., Ineli-Ciger M., Vosyliute L., Brumat L. The EU grants temporary protection for people fleeing war in Ukraine. Time to rethink unequal solidarity in EU asylum policy, *CEPS Policy Insights*, March 2022. URL: https://www.ceps.eu/download/publication/?id=35838&pdf=CEPS-PI2022-09_ASILE_EU-grants-temporary-protection-for-people-fleeing-war-in-Ukraine-1.pdf.

9. Dobiás K., Homem, F. EU cities and regions welcoming Ukrainian refugees – mapping multilevel coordination. *European Committee of the Regions*. 2022. URL: <https://doi.org/10.2863/060380>.
10. González Enríquez, C. The welcome given to Ukrainian refugees: some challenges and uncertainties. *Real instituto elcano*. April 18, 2022. URL: <https://www.realinstitutoelcano.org/en/analyses/the-welcome-given-to-ukrainian-refugees-some-challenges-and-uncertainties/>.
11. Grey M. A. The big exodus of Ukrainian refugees isn't an accident – it's part of Putin's plan to destabilize Europe. *The conversation*. May 24, 2022. URL: <https://theconversation.com/the-big-exodus-of-ukrainian-refugees-isnt-an-accident-its-part-of-putins-plan-to-destabilize-europe-182654>.
12. Ho M. S. D., Deen B., Drost N. Long-term protection in Europe needed for millions of Ukrainian refugees. *Clingendael, September*, 2022. URL: <https://www.clingendael.org/pub/2022/longterm-protection-in-europe-needed-for-millions-of-ukrainian-refugees/>.
13. Karasapan O. Ukrainian refugees: Challenges in a welcoming Europe. Brookings, 14 October 2022. URL: <https://www.brookings.edu/blog/future-development/2022/10/14/ukrainian-refugees-challenges-in-a-welcoming-europe/>.
14. Norwegian Refugee Council in Poland. Economic Inclusion of Ukrainian Refugees in Poland. *NRC*. July 10, 2022. URL: <https://www.nrc.no/resources/reports/economic-inclusion-of-ukrainian-refugees-in-poland/>.
15. Ociepa-Kicińska, E. Forms of Aid Provided to Refugees of the 2022 Russia–Ukraine War: The Case of Poland. *Int. J. Environ. Res. Public Health*. 2022. Vol. 19 (20). URL: <https://doi.org/10.3390/ijerph19127085>.
16. Oviedo L., Seryczyńska B. (Eds). Coping and Resilience Strategies among Ukraine War Refugees. *Int. J. Environ. Res. Public Health*. 2022. Vol. 19(20). URL: <https://doi.org/10.3390/ijerph192013094>.
17. Parusel B., Varfolomeieva V. The Ukrainian Refugee Situation: Lessons for EU Asylum Policy. *Sieps*. 2022. URL: <https://www.sieps.se/en/publications/2022/the-ukrainian-refugee-situation-lessons-for-eu-asylum-policy/>.
18. Tasbas K. The integration challenges of Ukrainian refugees in the Netherlands: What's next? Beyond the Horizon. September 1, 2022. URL: <https://behorizon.org/the-integration-challenges-of-ukrainian-refugees-in-the-netherlands-whats-next/>.
19. Ukrainians in the UK. CReAM research team. An overview of what is known about Ukrainians in the UK (2022). *CReAM*. March 18, 2022. URL: <https://cream-migration.org/ukraine-detail.htm>.
20. Wolffhardt A. New policy brief: 'Caught by surprise? How underdeveloped refugee integration policies will impede the integration of those displaced by the war in Ukraine'. Migration policy group. 2022. URL: <https://www.migpolgroup.com/index.php/2022/08/03/new-policy-brief-caught-by-surprise-how-underdeveloped-refugee-integration-policies-will-impede-the-integration-of-those-displaced-by-the-war-in-ukraine/>.
21. Zimmermann K. F., Vernon V. Why Fortress Europe won't solve the migration crisis – and what will. *Open democracy*. January 11, 2023. URL: www.opendemocracy.net/en/podcasts/podcast-borders-belonging/europe-migration-crisis-fortress-wall/.

References

1. Lutsenko Ye. Yevrokomisiia prodovzhyla mekhanizm tymchasovoho zakhystu dlia ukraintsiiv do 2024 roku [The European Commission extended the mechanism of temporary protection for Ukrainians until 2024]. *Hromadske*, 2022. 10 October. URL: hromadske.ua/ru/posts/evrokomissiia-prodlila-do-2024-goda-dejstvie-mehanizma-vremennoj-zashity-dlya-ukraintsiiv/ [in Ukrainian].
2. Potapenko V., Kaplan Yu. (Eds.). *Sotsialno-demografichna sytuatsiia v Ukraini: shliakhy podolannia naslidkiv viiny* [Socio-demographic situation in Ukraine: ways to overcome the consequences of the war]. *NISS*. 2022. November. URL: <https://niss.gov.ua/news/komentari-ekspertiv/sotsialno-demografichna-sytuatsiia-v-ukrayini-shliakhy-podolannia>.
3. Protsyk I. S., Mykhalyk M. V. (2018.). *Prychyny ta osoblyvosti mihratsii ukraintsiiv*. [Reasons and features of migration of Ukrainians]. *Visnyk Natsionalnoho universytetu «Lvivska politekhnika». Menedzhment ta pidpriemnytstvo v Ukraini: etapy stanovlennia i problemy rozvytku*. № 899. P. 110–118 [in Ukrainian].
4. *Ukrainski bizhentsi viiny za kordonom* [Ukrainian refugees of the war abroad]. *NISS*, 2022. April 30. URL: <https://niss.gov.ua/news/komentari-ekspertiv/ukrayinski-bizhentsi-viiny-za-kordonom> [in Ukrainian].
5. Filipchuk L., Lomonosova N., Syrbu, O., Kabanets Yu. (2022). *Vymushena mihratsiia i viina v Ukraini (24 liutoho – 24 bereznia)* [Forced migration and war in Ukraine (February 24 – March 24, 2022)]. *Cedos*, 2022. March 29. URL: <https://cedos.org.ua/researches/vymushena-migracziya-i-vijna-v-ukrayini-24-lyutogo-24-bereznia-2022>.
6. Buchin M., Dorosh L., Lemko Y. (Eds.). *The security architecture of European and Euro-Atlantic spaces*. Riga : Baltija Publishing, 2022.
7. Buzarov A. Tendencies of adaptation and integration of immigrants from ukraine in the european union after the aggression of the Russian Federation against Ukraine. *Baltic Journal of Economic Studies*, 2023. Vol. 9 (2). P. 73-90.
8. Carrera S., Ineli-Ciger M., Vosyliute L., Brumat L. The EU grants temporary protection for people fleeing war in Ukraine. Time to rethink unequal solidarity in EU asylum policy, CEPS Policy Insights, 2022. March. URL: https://www.ceps.eu/download/publication/?id=35838&pdf=CEPS-PI2022-09_ASILE_EU-grants-temporary-protection-for-people-fleeing-war-in-Ukraine-1.pdf.
9. Dobiás K., Homem F. EU cities and regions welcoming Ukrainian refugees – mapping multilevel coordination. *European Committee of the Regions*, 2022. URL: <https://doi.org/10.2863/060380>.
10. González Enríquez, C. The welcome given to Ukrainian refugees: some challenges and uncertainties. *Real instituto elcano*, 2022. April 18. URL: <https://www.realinstitutoelcano.org/en/analyses/the-welcome-given-to-ukrainian-refugees-some-challenges-and-uncertainties/>.
11. Grey M. A. The big exodus of Ukrainian refugees isn't an accident – it's part of Putin's plan to destabilize Europe. *The conversation*, 2022. May 24. URL: <https://theconversation.com/the-big-exodus-of-ukrainian-refugees-isnt-an-accident-its-part-of-putins-plan-to-destabilize-europe-182654>.

an-accident-its-part-of-putins-plan-to-destabilize-europe-182654.

12. Ho M. S. D., Deen B., Drost N. Long-term protection in Europe needed for millions of Ukrainian refugees, 2022. Clingendael, September. URL: <https://www.clingendael.org/pub/2022/longterm-protection-in-europe-needed-for-millions-of-ukrainian-refugees/>

13. Karasapan O. Ukrainian refugees: Challenges in a welcoming Europe. Brookings, 14 October. URL: <https://www.brookings.edu/blog/future-development/2022/10/14/ukrainian-refugees-challengesin-a-welcoming-europe/>

14. Norwegian Refugee Council in Poland. Economic Inclusion of Ukrainian Refugees in Poland. 2022. NRC, 10 July. URL: <https://www.nrc.no/resources/reports/economic-inclusion-of-ukrainianrefugees-in-poland/>

15. Ociepa-Kicińska E. Forms of Aid Provided to Refugees of the 2022 Russia–Ukraine War : The Case of Poland. Int. J. Environ. Res. Public Health, 2022. 19 (20). URL: <https://doi.org/10.3390/ijerph19127085>.

16. Oviedo L., Seryczyńska B. (Eds). Coping and Resilience Strategies among Ukraine War Refugees. Int. J. Environ. Res. Public Health, 2022. Vol. 19 (20). URL: <https://doi.org/10.3390/ijerph192013094>.

17. Parusel B., Varfolomeieva V. The Ukrainian Refugee Situation: Lessons for EU Asylum Policy, 2022. Sieps. URL: <https://www.sieps.se/en/publications/2022/the-ukrainian-refugee-situation-lessonsfor-eu-asylum-policy/>

18. Ukrainians in the UK. CReAM research team. An overview of what is known about Ukrainians in the UK, 2022. CReAM, 18 March. URL: <https://cream-migration.org/ukraine-detail.htm>.

19. Tasbas K. The integration challenges of Ukrainian refugees in the Netherlands: What's next? Beyond the Horizon, 2022. 1 September. <https://behorizon.org/the-integration-challenges-ofukrainian-refugees-in-the-netherlands-whats-next/>

20. Wolffhardt A. New policy brief: 'Caught by surprise? How underdeveloped refugee integration policies will impede the integration of those displaced by the war in Ukraine'. Migration policy group, 2022. URL: <https://www.migpolgroup.com/index.php/2022/08/03/new-policy-brief-caught-by-surprise-howunderdeveloped-refugee-integration-policies-will-impede-the-integration-of-those-displaced-by-the-war-inukraine/>

21. Zimmermann K. F., Vernon, V. Why Fortress Europe won't solve the migration crisis – and what will, 2023. Open democracy, 11 January. www.opendemocracy.net/en/podcasts/podcast-borders-belonging/europe-migration-crisis-fortress-wall/

UDC 304.42

THE INCULTURATION AND ADAPTATION OF UKRAINIANS IN EUROPE AFTER THE FULL-SCALE RUSSIAN INVASION :MAIN TRENDS AND CHALLENGES

Korzhov O. – Candidate of Cultural Studies, doctoral student, Kyiv National University of Culture and Arts, Kyiv, Ukraine

In the article is analyzed the main trends and challenges related to the adaptation and inculturation of Ukrainian citizens in refugee status in Europe after the full-scale russian invasion. The analysis found that after the events of February 24, the EU created a certain regulatory framework that for many months provided a legal basis for the stay of temporarily displaced persons from Ukraine in the EU, as well as an appropriate basis for adaptation and inculturation. The unique situation of Ukrainian migrants is that many of them were de-jure integrated in many European countries in the first weeks and months of the war, and the actual adaptation of these people took place after they received the right to temporary residence. It is established that most of the data on the problems of temporarily displaced persons from Ukraine are published in various international reports, sociological studies and journalistic materials. It should be noted that a full-fledged sociological analysis of the environment of migrants from Ukraine is currently difficult. The study revealed the qualitative characteristics of migrants (refugees) in compact settlements as a new group that interacts with various local authorities and civil society in EU countries to establish communication for successful inculturation. There is evidence that the russian federation's war against Ukraine has mobilized a large number of Ukrainians living outside their country to support Ukraine. They were gradually joined by some migrants who integrated into the respective Ukrainian communities in different EU countries. Many of these communities have established their own civic organizations, foundations, unions, and associations for mutual assistance and support of Ukraine and Ukrainians.

Key words: inculturation; adaptation; Ukrainian migrants; russian invasion; EU; government support; labour potential.

Надійшла до редакції 09.08.2024 р.

УДК 070:316.77:323.269.6(470)

КУЛЬТУРНО-МІФОЛОГІЧНА ІНТЕРПРЕТАЦІЯ МАРШУ Є. ПРИГОЖИНА УКРАЇНСЬКИМИ ЗМК

Олесь Довганик – аспірант, спеціальність 034 «Культурологія»,
Національний університет «Києво-Могилянська академія», м. Київ
<https://orcid.org/0000-0002-7429-2013>
<https://doi.org/10.35619/ucpmk.vi49.892>
oles.dovhanyk@ukma.edu.ua

Здійснюється теоретичне дефініювання та визначення взаємозв'язку між первинним та політичним міфом. Встановлюються особливості трансляції кратологічного дискурсу засобами масової комунікації в Україні стосовно розуміння маршу Є. Пригожина. Відбувається розгляд основних символічних елементів політичного міфу,